

Ympäristöasiat KHO:ssa

Lammin päivät 4.10.2017

Oikeussihteeri Marko Nurmikolu

KHO pähkinäkuoressa

- Henkilöstö
  - Normaali <100 (21+38 + 38), nyt lähes 140
  - 1 jaosto, ympäristöasiat
- Juttumäärä, käsittelyajat ja asiaryhmät
  - Yli 4000, alle 10 kk, diaarikaavassa lähes 300, suurimmat kokonaisuudet ulkomaalaiset, sosiaaliasiat, verot, maankäyttö ja ympäristö, jaostokohtainen erikoistuminen
- Päätöksentekomenettely
  - Esittelystä, normaalisti 5 tuomaria, valitusluvat ja ylimääräinen muutoksenhaku 3, asiantuntijakokoonpano 5+2, jaostoplenum, plenum
- Tuomioistuimen toimivalta asioita ratkaistaessa
  - Laillisuus, valitus rajaa toimivallan, kaavoissa kunnallisvalitus
- Erilaisten ratkaisujen merkitys
- Vuosikirjat, LRS, Muu päätös, muut

Ympäristöasiat KHO:ssa, vireillä noin 250

- Valvonta ja hallintopakko 14
- Turvetuotanto 14
- Jakeluasema 3
- Moottorirata 3
- Louhinta ja murskaus 21
- Jätteiden käsittely 11
- Energian tuotanto 5
- Eläinsuoja 6
- Ojitus 2
- Muita asioita 15 (mm. 5 ampumarataa)

- Gallup ongelmista:
  - Hallinto- vs. kunnallisvalitus, oikaisuvaatimus
  - Pitkittyneet hallintopakot, dokumentointi, oikea lainsäädäntö (mrl, jl, ysl, tsl)
  - Kuolinpesä, konkurssipesä
  - Valituskelpoisuus, oikea valitusosoitus
  - Lupamääräysten perustelut, jos muuttunut ltk:ssa

13.9.2017/4383, Savonlinnasta

- Rakennus- ja ympäristölautakunta on ysl:n (86/2000) 7 §:n ja 84 §:n 1 mom. 3 kohdan nojalla velvoittanut S:n siivoamaan Sihvola-nimisen kiinteistön. Lautakunnan päätös on asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan perustunut siihen, että kiinteistöllä olevista jätteistä ja tarvikkeista sekä jätetäytöstä aiheutuu maaperän pilaantumista ja sen vuoksi kiinteistö on siivottava. Velvoite on sanamuotonsa mukaan kuitenkin tarkoittanut jätelain mukaista roskaantuneen kiinteistön siivoamista.
- Asiassa on valituksessa esitettyjen vaatimusten johdosta ensin ratkaistava, onko kysymys sellaisesta olosuhteesta kiinteistöllä, jota on pidettävä maaperän pilaamisena vai roskaamisena. Tämän jälkeen voidaan arvioida, onko lautakunnan päätös voitu antaa ympäristönsuojelulain nojalla ja onko Hao ollut asiassa toimivaltainen hallinto-oikeus. Lisäksi on otettava kantaa siihen, onko S:ää pidettävä vastuussa kiinteistöllä mahdollisesti edellytetyistä toimenpiteistä.
- Asiassa saadun selvityksen perusteella on katsottava, että kiinteistöä on pidettävä yleisesti roskaantuneena. Osasta jätteistä voi mahdollisesti aiheutua maaperän pilaantumisen vaaraa jätetäytössä, mutta sama jäte aiheuttaa myös roskaantumista. Kun maaperän pilaantumisen vaaraa aiheuttavan jätteen määrästä ja laadusta ei ole selvitystä, ei ole perusteltua antaa määräystä näiden jätteiden poistamisesta ympäristönsuojelulain nojalla, kun vastaava määräys on annettavissa jätelain nojalla. Edellä todetun vuoksi asiassa on ollut kysymys kiinteistön roskaantumisesta, jolloin määräys alueen siivoamisesta on tullut antaa jätelain nojalla.

13.9.2017/4383

- Kiinteistöä oli yleisesti pidettävä jätelain (646/2011) 72 §:n mukaan roskaantuneena. Maahan kaivettua jätetäyttöä, jossa oli mm. jääkaappeja, sähköliesi, rakennusjätteitä, kanistereita, autonrenkaita, muovia, tiiliä, peltiä, jättesäkkejä, mikroaaltouuni, pesukone, kuormalava ja erilaista elektroniikkajätettä oli pidettävä roskaantumista aiheuttavana, kun asiassa ei ollut esitetty selvitystä siitä, että jätteistä oli aiheutunut ympäristönsuojelulain (86/2000) 7 §:n mukaista maaperän pilaantumista. Määräystä koko kiinteistön siivoamisesta ei ollut tullut antaa ympäristönsuojelulain 84 §:n nojalla jätetäytön joidenkin jätteiden mahdollisesti aiheuttaman maaperän pilaantumisen vaaran vuoksi, kun sama määräys voitiin antaa jätelain 75 §:n mukaan kiinteistön siivoamisvelvollisuuden täyttämiseksi.

KHO 2003:11 ja KHO 13.9.2011 t. 2589

- Maatilalle S naapuritilan A läheisyyteen läjitetyt maa- ja kiviainekset eivät aiheuttaneet päästöä ympäristöön eikä päästön vaara myöskään ollut todennäköinen. Siitä riippumatta, aiheutuiko läjityspaikasta muutoin vahinkoa tai haittaa toisen omaisuudelle tai muuta haitallista seurausta, läjityspaikan ei katsottu aiheuttavan YSL:n 3.1,1:ssä määriteltyä ympäristön pilaantumista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jossa asiaa oli käsitelty tilan A omistajan vaatimuksesta, ei siten ollut voinut antaa YSL 85 §:n nojalla läjitysalueen siistimistä ja maisemointia koskevaa määräystä tilan S omistajalle. Läjityspaikka koostui ainakin osin jätelaissa tarkoitettusta jätteestä. Jätelainsäädännön mahdollisen soveltamisen osalta asian käsittelyä oli jatkettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa.
- KHO totesi perusteluissaan, että kysymystä siitä, sovelletaanko maaperään haudattuihin jätteisiin roskaamiskieltoa koskevia jätelain säännöksiä vai maaperän pilaamiskieltoa koskevia YSL:n säännöksiä, ja siten myös kysymystä toimivaltaisesta viranomaisesta puhdistamisesta määräämiseen ei ratkaista pelkästään sen perusteella, onko jäte jätetty maan pinnalle vai peitetty maa-aineksella, vaan sen mukaan, onko kysymyksessä sellainen maaperän pilaantuminen, joka edellyttää maa-aineksen puhdistamista. Nyt käsillä olevassa asiassa ei ole ilmennyt sellaisia seikkoja, jotka viittaisivat alueen maaperän pilaantumiseen tai sellaiseen maaperän laadun huononemiseen, josta aiheutuisi YSL 7 §:ssä tarkoitettuja haitallisia vaikutuksia ympäristölle tai terveydelle. Asiassa on siten kysymys sellaisesta jätelain 19 §:ssä tarkoitettusta roskaantumisesta, jossa jäte ja roskat on peitetty maa-aineksella. Tällaisen roskaantuneen alueen puhdistamisesta päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

KHO 20.10.2014 taltio 3207

- Hallintopakko auton romujen poistamiseen
- Toimintaan ei ollut ympäristölupaa (eikä ilmoitettu jätetiedostoon)
- ”Ongelmana” lautakunnan päätöksen hybridiluonne eli se, onko päätös annettu YSL:n vai jäteL:n nojalla ja voiko lautakunta antaa määräyksen maaperän pilaamiskiellon noudattamiseksi
- KHO katsoi, että määräys voitiin perustaa pilaamiskieltoon ja romujen poistamiseen velvoittamisessa voitiin ottaa liitännäisesti maaperän puhdistamismääräyksiä

KHO 2016:25

- Ympäristölautakunta oli määrännyt A:n puhdistamaan pöytäkirjassa mainitun roskaantuneen alueen ja toimittamaan pöytäkirjassa mainitut esineet ja aineet asianmukaiseen varastoon, hyötykäyttöön tai X:n jätekeskukselle 60 päivän kuluessa pöytäkirjanotteen saantipäivästä lukien. Ympäristölautakunta oli myös määrännyt, että alueelle ei saa tuoda lisää roskaantumista aiheuttavia käytöstä poistettuja esineitä, aineita ja jätteitä. Määräysten tehosteeksi ympäristölautakunta oli asettanut 2 000 euron uhkasakon.
- Hallinto-oikeus oli A:n valituksen osittain hyväksyen kumonnut ympäristölautakunnan päätöksen siltä osin kuin siinä oli määrätty, että alueelle ei saa tuoda lisää roskaantumista aiheuttavia käytöstä poistettuja esineitä, aineita ja jätteitä. Hallinto-oikeuden perustelujen mukaan lautakunnan päätöksessä oli todettu, että määräysten tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Uhkasakko on siten katsottava asetetun myös edellä mainitulle kieltomääräykselle. Uhkasakkolain mukaan asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on velvoitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on noudatettava. Kyseistä uhkasakolla tehostettua määräystä ei ollut uhkasakkolain edellyttämällä tavalla selkeästi yksilöity. Asetetusta määräyksestä ei täsmällisesti ilmennyt, mitä kieltä konkreettisesti koski, eikä myöskään mihin saakka se mahdollisesti oli voimassa. Lisäksi uhkasakkolain mukaan jokaiselle eri velvoitteelle on asetettava oma uhkasakko.

KHO 2016:25 jatkuu

- Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristölautakunnan valituksen ja totesi perusteluinaan muun ohella seuraavaa:
- Jätelain 125 §:n nojalla annettavaa määräystä on tarkoitettu käyttää jätelain 126–129 §:n mukaista hallintopakkoa lievempänä jälkivalvontatoimenpiteenä. Jätelain 125 §:n tavoite huomioon ottaen on sen nojalla mahdollista antaa määräys, jolla täsmennetään jätelain vaatimuksia ja ehkäistään tulevaa roskaantumista. Tällöin olosuhteista on voitava päätellä määräyksen olevan tarpeellinen jätelain vastaisen tilanteen ehkäisemiseksi. Jätelain 72 §:ssä ilmaistu roskaamiskielto on voimassa yleisenä laintasoisena kieltona. Jätelain 125 §:n perusteella annettavan määräyksen tulee tällöin olla yksilöity siten, että sillä täsmennetään jätelain mukaista roskaamiskieltoa konkreettisemmin antamalla jokin toimintavelvoite. Ympäristölautakunnan päätöksen mukainen jätelain 125 §:n nojalla annettu määräys ei ollut kuitenkaan riittävän yksilöity, kun se ei sisältänyt yleistä roskaamiskieltoa konkreettisempaa määräystä.
- Lisäksi jätelain 125 §:n mukaisen määräyksen antaminen edellyttää, että määräyksen kohdetta on kuultava annettavasta määräyksestä. Kuuleminen voi sinänsä tapahtua hallintopakkomääräyksen valmistelun yhteydessä, jolloin on tuotava esille se, että kuuleminen koskee myös jätelain 125 §:n mukaisen määräyksen antamista. Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan kuuleminen asian valmistelussa on ollut puutteellista, kun A:lle ei ollut selvästi tuotu esiin 22.8.2013 päivätyssä kuulemiskirjeessä, että hallintopakkoa koskeva kuuleminen koskee myös jätelain 125 §:n nojalla annettavaa määräystä.
- Jätelain 125 §:n mukainen määräys on yleensä syytä ratkaista eri päätöksellä kuin varsinainen hallintopakkomääräyksen antaminen. Mikäli määräykset kuitenkin annetaan samassa päätöksessä, asiat on selvästi erotettava toisistaan muun muassa sen osalta, minkä tehosteeksi uhkasakko on asetettu. Ympäristölautakunnan päätös on tältä osin ollut myös tulkinnanvarainen.
- Jätelaki 125 §

Muu päätös 2990/2017

- Jätelaki (646/2011, uusi jätelaki) on tullut voimaan 1.5.2012. Mainitulla lailla on kumottu jätelaki (1072/1993, vuoden 1993 jätelaki). Uuden jätelain 149 §:n 1 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tehnyt valituksen kohteena olevat päätöksensä teettämisuhan asettamisesta ja täytäntöönpanosta uuden jätelain ollessa voimassa. Teettämisuhan asettamiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan näin ollen uutta jätelakia ja sen 129 §:n viittaussäännöksen nojalla uhkasakkolain säännöksiä, vaikka päävelvoitteen asettamisen perusteena olevat teot tai laiminlyönnit ovatkin tapahtuneet vuoden 1993 jätelain voimassa ollessa.
- Uhkasakkolaissa säädetyillä välillisillä hallintopakkokeinoilla pyritään siihen, että asianosainen itse täyttäisi laiminlyömänsä velvoitteen. Välillisiä hallintopakkokeinoja ovat uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka.
- Kuten korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO 2016:96 ilmenee, uhkasakkolain mukainen teettämisuhka ei ole rangaistusluonteinen seuraamus eikä teettämisuhan asettaminen tai täytäntöönpano sen vuoksi voi olla vastoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa tarkoitettua kaksoisrangaistavuuden eli ne bis in idem -kieltoa. Hovioikeuden tuomiossa määrätty rangaistus ei siten estä teettämisuhan täytäntöönpanoa.

7.9.2017/4299

- Rakennuslautakunnan päätös, jolla oli tehty merkintä kiinteistöllä luvattomasti tehdyistä rakennustoimenpiteistä ja päätetty ilmoittaa asiasta poliisiviranomaiselle esitutkintaa varten, ei sisältänyt hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituskelpoista ratkaisua.
- Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 momentti
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 186 § 1 momentti

Lupamääräys asian tilan selvittämisestä:

- –KHO 18.2.2015 taltio 447:
- Ympäristöluvassa oli määräys, jonka mukaan luvanhakijan on esitettävä lupaviranomaisen hyväksyttäväksi yksityiskohtainen suunnitelma maaperän kantavuudesta, raskaan liikenteen edellyttämän tien rakenteista sekä mahdollisista vaikutuksista läheiseen lampeen.
- Lautakunta hyväksyi suunnitelman
- HAO ja KHO katsoivat, ettei kysymys ollut valituskelpoisesta päätöksestä.
- Lupamääräyksen tarkoituksena oli varmistaa, että luvan mukainen toiminta sanotulta osalta vastaa lain vaatimuksia. Suunnitelman esittäminen oli osa lainvoimaisella päätöksellä sallitun hankkeen jälkivalvontaa. Jos tien toteuttamistapa poikkeaa valittajien käsityksestä luvassa edellytetyistä, heillä on mahdollisuus saattaa asia vireille hallintopakkoasian.

KHO:2016:30

- Jakamattoman kuolinpesän osakkaat oli velvoitettu kukin erikseen sakon uhalla rajoittamaan kuolinpesän omistamalla kiinteistöllä säilytettävien kuljetusliiketoimintaan käytettävien ajoneuvojen määrää.
- Asiassa saadun selvityksen mukaan kuolinpesä ei harjoittanut kuljetusliiketoimintaa. Asiassa ei ollut myöskään esitetty selvitystä siitä, että kuolinpesän hallinnosta kiinteistön osalta olisi velvoitetta asetettaessa erikseen sovittu perintökaaren säännöksistä poikkeavasti. Tässä tilanteessa ja ilman muuta selvitystä ei voitu katsoa, että kullakin kuolinpesän osakkaalla olisi ollut oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta yksin. Päätös velvoitteen asettamisesta kumottiin.
- Uhkasakkolaki 7 § 1 momentti
- Perintökaari 18 luku 2 § 1 momentti
- ks. KHO 2015:22, KHO 2015:23

- Päävelvoite ja uhkasakko kiinteistöllä olevan raunioituneen asuinrakennuksen purkamiseksi ja purkujätteen poistamiseksi sekä talousrakennuksen kunnostamiseksi oli asetettu A:n jakamattomalle kuolinpesälle. Kuolinpesä oli valituksessaan kho:ssa esittänyt, että kiinteistöä koskeva lainhuuto oli myönnetty A:lle ja hänen vaimolleen B:lle yhteisesti ja että uhkasakko olisi tullut asettaa yhteisesti sekä A:n että B:n jakamattomille kuolinpesille. Kiinteistörekisteritietojen mukaan kysymyksessä oleva kiinteistö oli rekisteröity 2.11.1954. Lainhuutotodistuksen 15.12.2014 mukaan rekisteriyksiköllä ei ole lainhuutomerkintöjä. B:n kuolinpesästä ja sen osakkaiden oikeudesta nyt kysymyksessä olevaan kiinteistöön ei ollut esitetty selvitystä. A:n kuolinpesän osakkaat oli yksilöity pesänjakajanmääräystä koskevassa käräjäoikeuden päätöksessä. Kuolinpesä ei ollut muutoinkaan asian käsittelyssä rakennuslautakunnassa, hao:ssa eikä kho:ssa katsonut, ettei se omistus- tai hallintaoikeutensa nojalla voisi päättää kysymyksessä olevaa kiinteistöä koskevista asioista. Asiassa ei ollut myöskään esitetty selvitystä siitä, että velvoitteiden toteuttaminen olisi asetetussa kohtuullisessa määräajassa muutoin kuolinpesälle tosiasiallisesti mahdotonta.
- Kun otettiin huomioon selvitys kiinteistön omistustiedoista, selvitys A:n kuolinpesän osakkaiden riittävästä yksilöinnistä sekä kysymyksessä olevien velvoitteiden luonne, kuolinpesällä oli näissä oloissa katsottava olevan tosiasiallinen mahdollisuus ryhtyä toimiin päävelvoitteiden noudattamiseksi. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen oli näin ollen voinut katsoa A:n kuolinpesän uhkasakkolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi asianosaiseksi ja asettaa kuolinpesälle määrätyt velvoitteet sekä niiden noudattamisen tehosteeksi päätöksessä mainitut uhkasakot. Sillä valituksessa esitetyllä perusteella, että uhkasakko olisi voitu A:n kuolinpesän lisäksi kohdistaa A:n edesmenneen vaimon B:n kuolinpesään, ei ollut merkitystä valituksenalaisen asian ratkaisun kannalta.

KHO 2015:23

- Uhkasakko kiinteistöllä olevan rakennuksen kunnostamiseksi tai purkamiseksi oli asetettu A:lle. A omisti kiinteistön yhdessä C:n kuolinpesän kanssa, jonka osakkaita A ja B olivat. Lainhuutotodistuksen mukaan A:lle oli myönnetty selvennyslainhuuto 2/3 omistusosuuteen ja C:n kuolinpesälle 1/3 omistusosuuteen tilasta.
- Uhkasakkoa tuomittaessa selvitettiin myös asettamispäätöksen lainmukaisuus. Koska A kiinteistön osaomistajana ei voinut yksin käyttää päätösvaltaa kiinteistöä koskevissa asioissa eikä hänellä siten ollut uhkasakkolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeudellista mahdollisuutta noudattaa päävelvoitetta, ei lainvoimaisesti asetettua uhkasakkoa voitu tuomita hänen maksettavakseen.
- Uhkasakon tuominneen ympäristölautakunnan ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin.

KHO 20.2.2015 taltio 453

- Flow-festivaalin meluilmoitus
- HAO oli katsonut, että koska toimintaa voi olla klo 22.00 jälkeen ei ollut tarpeen rajoittaa konserttien järjestämistä 23:00 jälkeen
- KHO kumosi HAOn päätöksen

KHO 17.2.2015 taltio 396

- Metrotyömaan aseman alueen louhinta, meluilmoitus
- HAO katsoi, että olisi tullut kuulla n. 500 m päässä asuvia ja kumosi viranhaltijan päätöksen
- Viranhaltijan valitus jätettiin tutkimatta
- Toiminta ei vaatinut ympäristölupaa
- KHO ei voinut ottaa haitankärsijöiden valituksesta kantaa siihen, oliko kuuleminen liian laaja

KHO 11.8.2017/3822

- Asiassa oli kyse kaksipäiväistä musiikkifestivaalia koskevasta ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaisesta ilmoituksesta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Hallinto-oikeus oli muuttanut kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ilmoituksen johdosta antamaa päätöstä siten, että päätöksessä olisi tullut rajoittaa meluhaittaa kuten määräämällä musiikin soitto päättyämään aiemmin. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vaati valituksessaan hallinto-oikeuden päätöksestä, että tapahtuman aikarajoitus palautetaan sen päätöksen mukaiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen mukaan aikarajoitusten tarpeellisuuden arviointi kuului kunnan harkintavaltaan.
- Valitus ei ollut ympäristönsuojelulain 191 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tarpeen ympäristönsuojeluedun valvomiseksi. Valitusoikeus ei myöskään voinut perustua siihen, että valitukseen olisi säännöksessä tarkoitettu muu perusteltu syy. Valitus oli näin ollen jätettävä tutkimatta valitusoikeuden puuttumisen vuoksi.
- Ympäristönsuojelulaki 118 §, 191 § 2 momentti
- HE 214/2013 vp

- Jätevesijärjestelmän rakentamista koskevassa toimenpidelupa-asiassa oli ratkaistava, täyttyivätkö maankäyttö- ja rakennuslain 138 §:n 1 momentissa ja siinä viitatuissa maankäyttö- ja rakennuslain 135 §:ssä ja 136 §:ssä toimenpideluvan myöntämiseen asetetut edellytykset.
- Näissä säännöksissä ei viitattu ympäristönsuojelulakiin tai sen nojalla annettuihin säännöksiin tai määräyksiin. Näin ollen talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annettua valtioneuvoston asetusta tai sen asettamia vaatimuksia ei voitu käyttää perusteena toimenpideluvan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia myöntämisedellytyksiä koskevassa harkinnassa.
- Tietoja jätevesijärjestelmän hyväksyttävyydestä ympäristönsuojelulain kannalta voitiin kuitenkin käyttää selvityksenä siitä, olivatko jätevedet hoidettavissa rakennuspaikalla maankäyttö- ja rakennuslain 135 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla tyydyttävästi ja ilman haittaa ympäristölle.

KHO:2017:122

- Toimenpidelupahakemus kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän rakentamiseksi oli hylätty muun ohella sen vuoksi, että kiinteistön oli mahdollista liittyä vesi- ja viemäriverkoston. Tämä ei ollut sellainen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen peruste, jonka vuoksi hakemus olisi voitu hylätä.
- Toimenpidelupahakemuksen hylkäämisen perusteeksi oli kuitenkin esitetty myös rakennuspaikkaan liittyviä syitä. Rakennuspaikka sijaitsi pilaantumiselle herkällä alueella kapealla, tiiviisti rakennetulla kannaksella ja pohjavesivirtaukset kulkivat rakennuspaikalta kohti rakennuspaikan alapuolista asutusta ja talousvesikaivoja.
- Nämä toimenpidelupahakemuksen hylkäämiseksi esitetyt perusteet ja talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla annetusta valtioneuvoston asetuksesta ilmenevistä vaatimuksista saatu selvitys huomioon ottaen asiassa ei ollut riittävää varmuutta siitä, voitiinko jätevedet haetulla järjestelmällä hoitaa rakennuspaikalla ilman maankäyttö- ja rakennuslain 135 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua ympäristölle ja naapureille aiheutuvaa haittaa. Näin ollen toimenpidelupahakemus oli tullut hylätä.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 135 § 1 momentti 5 ja 6 kohta sekä 138 § 1 momentti
- Ks. KHO 2016:118

KHO 2015:52

- Alle 300 metrin etäisyydellä louhittavaksi suunnitellusta alueesta sijaitti asumiseen ja loma-asumiseen käytettäviä rakennuksia piha-alueineen. Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta ympäristönsuojelulain (86/2000) 12 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä säädetty 300 metrin vähimmäisetäisyysvaatimus oli kivenlouhinnan osalta ehdoton. Hakemussuunnitelman mukaan toteutettuna hanke oli mainitun asetuksenkohdan vastainen eikä lupaa siten ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentti huomioon ottaen ollut voitu myöntää.
- Yhtiö oli valituksessaan kiistänyt, että hanke muuttuisi toteuttamiskelvottomaksi, vaikka louhinta kiellettäisiin alle 300 metrin päässä häiriintyvistä kohteista. Yhtiön mukaan asetuksessa säädetyn 300 metrin vähimmäisetäisyyden noudattaminen pienentäisi hankealuetta neljäsosalla.
- Toiminnan rajaaminen toisin kuin lupahakemuksessa oli esitetty saattoi kuitenkin vaikuttaa paitsi louhintaan, myös kiviaineksen käsittelyyn, kivenmurskaamon ja muiden toimintojen sijoittumiseen, meluntorjuntatoimiin ja muihin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin. Hakemusasiakirjojen perusteella ei ollut mahdollista arvioida, olisiko hanke mahdollista toteuttaa siten rajattuna, että louhittavan alueen etäisyys asuinkiinteistöihin olisi vähintään 300 metriä. Hakijan tehtävänä oli ympäristönsuojelulain 35 § ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 9 - 10 § huomioon ottaen esittää tällainen suunnitelma.
- Ks. Myös KHO 2015:51

KHO:2017:100

- Noin hehtaarin suuruiselle lähes puuttomalle kalliosaarelle oli rakennettu verkkoliiteri ilman lupaa. Valittajat olivat rakennuksen purkamisvelvoitetta koskevassa uhkasakon tuomitsemisasiassa tuoneet esille, että rakennuksessa esiintyi lepakoita. Asiassa oli detektorihavainnoin selvitetty, että saarella esiintyi pohjanlepakko, vesisiippa ja pikkulepakko. Rakennuksesta oli myös kerran tavattu yksi pohjanlepakko ja kerran yksi lajilleen määrittämätön lepakko. Lisäksi sieltä oli löytynyt lepakon ulostetta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen paikallakäynnillä ei silmämääräisillä havainnoilla ollut todettu merkkejä lepakoista.
- Asiassa oli luotettavasti selvitetty, ettei kysymyksessä ollut minkään lepakkolajin lisääntymispaikka. Lisäksi oli vielä arvioitava, oliko kysymys saarella havaittujen lepakkolajien luontodirektiivin 12 artiklan d kohdassa ja luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitetusta levähdyspaikasta.
- Vesisiipasta ja pikkulepakosta tehdyt detektorihavainnot saarella olivat todennäköisesti liittyneet lajien ravinnonhakuun ja pikkulepakon osalta myös muuttomatkiaan.
- Pohjanlepakon levähdyspaikan käsitettä tulkittaessa korkein hallinto-oikeus otti huomioon erityisesti seuraavat seikat: Pohjanlepakko on Suomen yleisin lepakkolaji. Lajin kanta on elinvoimainen ja suojelutaso suotuisa. Pohjanlepakot käyttävät monenlaisia rakennuksia ja muitakin paikkoja päiväpiiloinaan, joten sellaisia löytyy varmuudella myös ympäristön suuremmista saarista, jonne laji kykenee lentämään. Rakennus oli hyvin pieni ja sieltä oli tavattu vain yksi pohjanlepakko. Rakennus oli sijainnut paikalla vasta vähän aikaa, joten kysymyksessä ei ollut pitkäaikainen vakiintunut päiväpiilo.
- Rakennuksen purkaminen ei pohjanlepakon yleisyys ja elinvoimaisuus sekä lähistöllä olevat lajille sopivat päiväpiilot huomioon ottaen vaarantanut lajin suotuisaa suojelutasoa.
- Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei valituksenalainen rakennus myöskään pohjanlepakon osalta ollut sellainen levähdyspaikka, jota luontodirektiivin 12 artiklan d kohdassa ja luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitetaan.
- Edellä selostetut seikat ja asian vaiheet kokonaisuutena huomioon ottaen ei ollut ilmennyt pätevää syytä sille, ettei rakennuksen purkuvelvoitetta olisi voitu täyttää.
- Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (luontodirektiivi) 12 artikla d kohta, 16 artikla 1 kohta ja liite IV (a)
- Luonnonsuojelulaki 49 § 1 momentti
- Uhkasakkolaki 10 § 1 momentti

KHO:2016:118

- A:lle oli myönnetty 3.5.2013 rakennuslupa lomarakennuksen rakentamiseen. Vahvistetun asemapiirroksen mukaan harmaat jätevedet oli esitetty johdettaviksi rakennuspaikalla maimeytykseen ja mustat jätevedet umpisäiliöön. Rakennusluvan ehdoksi oli kirjattu, että suunnitelma kiinteistön talousvesien kokoamisesta, käsittelystä ja johtamisesta on toimitettava hyväksyttäväksi ympäristönsuojeluviranomaiselle.
- A oli 14.5.2013 toimittanut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lupaehdossa edellytetyn jätevesisuunnitelman. Ympäristöpäällikkö oli päätöksellään hylännyt A:n esittämän jätevesisuunnitelman ja siirtänyt jätevesisuunnitelman rakennusvalvontaviranomaiselle toimenpidelupahakemuksena käsiteltäväksi. Rakennustarkastaja oli hylännyt toimenpidelupahakemuksen. Päätöksen perusteluina oli viitattu ympäristöpäällikön päätökseen. Rakennus- ja ympäristölautakunta oli hylännyt A:n rakennustarkastajan päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen.
- Hallinto-oikeus oli kumonnut rakennustarkastajan ja rakennus- ja ympäristölautakunnan päätökset.

- Korkein hallinto-oikeus totesi, että A ei ollut hakenut toimenpidelupaa jätevesijärjestelmälle, vaan ainoastaan toimittanut jätevesisuunnitelman ympäristönsuojeluviranomaiselle hänelle myönnetyssä rakennusluvassa edellytetyllä tavalla. Jätevesisuunnitelmassa ei ollut esitetty muutoksia niihin jätevesien johtamista koskeviin perusratkaisuihin, jotka A oli hyväksytyssä rakennuslupahakemuksessaan sekä rakennuslupapäätöksen yhteydessä hyväksytyissä pääpiirustuksissaan esittänyt, vaan kysymys oli ollut ainoastaan tarkempien suunnitelmien esittämisestä rakennusluvan mukaiseen hankkeeseen liittyen. Lomarakennuskiinteistön talousjätevesien käsittelylaitteiden rakentamista koskevassa toimenpidelupa-asiassa, jota rakennustarkastajan päätös koski, oli siten kyse A:lle jo myönnettyyn rakennuslupaan sisältyneestä toimenpiteestä. Näin ollen kunnan rakennusvalvontaviranomainen ei ollut tässä tilanteessa voinut edellyttää erillistä toimenpidelupaa kyseessä olevan jätevesijärjestelmän toteuttamiselle.
- Koska A ei ollut kysymyksessä olevaa toimenpidelupaa hakenut, eikä rakennusluvan mukaiseen hankkeeseen sisältyvän jätevesijärjestelmän toteuttaminen ylipäätään edellyttänyt erillistä toimenpidelupaa, rakennustarkastajan ja rakennus- ja ympäristölautakunnan päätökset oli tullut kumota. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen pysytettiin.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 125 § 1 momentti, 126 § 1 momentti, 126 a § 1 momentti 1 kohta, 134 § 1 momentti, 134 § 3 momentti, 135 § 1 momentti 5 kohta ja 141 §, Ympäristönsuojelulaki 156 § 4 momentti
- Suomen rakentamismääräyskokoelma osa A2, Rakennuksen suunnittelijat ja suunnitelmat, määräykset ja ohjeet (voimassa 1.7.2002–31.5.2015) kohdat 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.4.1 ja 5.4.5

KHO:2016:106

- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen oli myöntänyt luvan M Oy:n louhinta- ja murskaushankkeeseen, joka käsitti noin seitsemän hehtaarin louhinta-alueen. Vuotuinen ottomäärä oli keskimäärin 50 000 ja enimmillään 100 000 kiintokuutiometriä. Hankealueen läheisyydessä sijaitsi useita muita louhinta- ja kivenmurskaushankkeita. Eri hankkeiden louhinta-alueiden pinta-ala oli yhteensä noin 50 hehtaaria.
- Valituksenalainen hanke ei ylittänyt YVA-asetuksen 6 §:n 2 kohdan b alakohdassa säädettyjä arviointimenettelyn soveltamisen alarajoja, joten siihen ei suoraan YVA-lain 4 §:n 1 momentin nojalla ollut sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.
- YVA-lain 4 §:n 1 momentissa ja YVA-direktiivin I liitteessä tarkoitettujen pakollisen eli järjestelmällisen arvioinnin piiriin kuuluvat mainitussa liitteessä ja YVA-asetuksen 6 §:ssä tarkoitettujen hankkeiden ja niiden eräiden muutokset. YVA-asetuksen 6 §:n 12 kohdasta ja YVA-direktiivin liitteen I 24 kohdasta verrattuna liitteen II 13 a kohtaan ilmenee, että hankkeen muutos kuuluu pakollisen arvioinnin piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että muutos yksin suuruudeltaan vastaa pakollisen arvioinnin piiriin kuuluvaa hanketta.

KHO:2016:106

- Nyt kysymyksessä olevasta hankkeesta vastaava oli oikeudellisesti ja tosiasiallisesti eri taho kuin lähellä sijaitsevien hankkeiden toiminnanharjoittajat. Muutoinkaan ei saadun selvityksen mukaan ollut kysymys siitä, että valituksen kohteena oleva hanke liittyisi suoraan lähialueilla ennestään harjoitettavaan toimintaan tai sen laajentamiseen. Tähän nähden asiassa ei ollut YVA-lain 4 §:n 1 momentin soveltamisen kannalta merkitystä sillä, että kaikkien hankkeiden yhteenlaskettu pinta-ala ja vuosittainen ottomäärä ylittäisi YVA-asetuksen 6 §:n 2 kohdan b alakohdan kynnyksarvot.
- M Oy:n hankkeen läheisyydessä harjoitettiin samankaltaista louhintaa ja murskausta, mutta hankkeissa ei käytetty yhteistä kalustoa tai toimintaresursseja. Kysymys oli eri vaiheissa olevista ja eri toiminnanharjoittajien toteuttamista hankkeista eikä hankkeilla siten ollut kiinteää vuorovaikutusta tai toiminnallista yhteyttä. M Oy:n hanketta ei voitu pitää keinotekoisesti YVA-menettelyn soveltamisen välttämiseksi muista hankkeista erotettuna hankkeena.
- M Oy:n hankkeesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia yhdessä muiden hankkeiden kanssa arvioituna ei pidetty sellaisina, että hankkeen olisi katsottava todennäköisesti aiheuttavan laadultaan ja laajuudeltaan YVA-lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. M Oy:n hankkeen ei muutenkaan voitu katsoa olevan sellainen, että siihen olisi tullut YVA-lain 4 §:n 2 momentin perusteella soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki) 4 § ja 5 § 2 momentti, Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus) 6 ja 7 §, YVA-direktiivi 2011/92/EU

2989/2017

- Riippumatta kiinteistöllä Paja RN:o 21:140 olevien jätteiden laadusta tai siitä, onko kiinteistöllä mahdollisesti myös sivutuotteita, on kiinteistöllä asiassa esitetyn selvityksen, kuten asiakirjoissa olevien valokuvien ja tarkastusmuistioden, mukaan ollut keskeyttämishuonon täytäntöön pantaessa edelleen uhkaa asetettaessa määritelty jätelain 72 §:n määrittelemä roskaamiskiellon vastainen tila. Näin ollen tekninen lautakunta on voinut panna keskeyttämishuonon täytäntöön. Täytäntöönpano on voitu kohdistaa A:han, joka on harjoittanut kiinteistöllä toimintaa yhtiöiden nimissä.

KHO:2016:13

- Kysymys oli neljän tuulivoimalan, joiden nimellisteho oli 2,5 MW, napakorkeus 99 metriä ja kokonaiskorkeus 150 metriä, ympäristöluvan tarpeesta. Hallinto-oikeus oli hakijayhtiön valituksen hyväksyen kumonnut ympäristölautakunnan päätöksen luvan tarpeen puuttumisen vuoksi. Asiassa oli eräiden ympäristön maanomistajien valituksesta arvioitavana, oliko arvio luvan tarpeen puuttumisesta oikea ottaen huomioon toisaalta se, että ympäristölautakunta oli katsonut toiminnan edellyttävän ympäristölupaa voimaloiden tyyppin muuttumisesta ja kokonaiskorkeuden madaltumisesta huolimatta ja toisaalta se, että sekä luvan myöntäminen ympäristölautakunnassa että hallinto-oikeuden ratkaisu siitä, ettei hakija ollut hakemansa luvan tarpeessa, olivat osaltaan perustuneet siihen, että lähimmän asuinrakennuksen omistaja ei vastustanut hanketta.
- Korkein hallinto-oikeus katsoi, kuten hallinto-oikeus, että luvan tarvetta arvioitaessa ei ollut perusteltua soveltaa tuulivoimarakentamisen ulkomelutason suunnitteluohjearvoja niiden tilojen osalta, jotka eivät rakennusten lupatilannetta koskevan selvityksen mukaan olleet asumiseen luvitettuja. Melumallinnuksen tulokset ja tuulivoimaloiden etäisyys lähimpiin asuinkeskittymiin huomioon ottaen toiminnasta ei myöskään meluvaikutuksen vuoksi ennalta arvioiden saattanut aiheutua näillä alueilla sijaitseville asuinkäytössä oleville tiloille eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.
- Sen sijaan asiassa saadun selvityksen mukaan voimalasta numero 2 noin 400 metrin etäisyydellä sijaitsevalla asuinkäytössä olevalla tilalla melun keskiäänitaso sijoittui mallinnusten mukaan suunnitteluohjearvojen kannalta ongelmallisena pidettävälle 40–45 dB:n meluvyöhykkeelle. Tähän nähden ja kun asiassa ei ollut erikseen selvitetty tai arvioitu myöskään sitä, olivatko asumisterveysohjeen kannalta hyväksyttävät sisämelutasot saavutettavissa tilalla jo olevan asuinrakennuksen osalta, melusta saattoi mallintamiseen liittyvät epävarmuustekijät ja tuulivoimamelun erityispiirteet huomioon ottaen aiheutua naapuruussuhdelain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta räsitusta mainitun tilan osalta. Hallinto-oikeuden ei olisi tullut perustaa päätöstään ympäristöluvan tarpeesta yksinomaan tämän asuinkäytössä olevan tilan nykyisen omistajan suostumukseen.
- Luvan tarpeeseen ja luvan myöntämisen edellytyksiin osaltaan vaikuttavien seikkojen tultua tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoja koskevan valtioneuvoston asetuksen johdosta osin eri valoon, korkein hallinto-oikeus ottamatta asiaa välittömästi enemmän tutkittavakseen kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ohella myös ympäristölautakunnan päätöksen ja palautti asian ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.
- Luvan tarvetta arvioitaessa ja mahdolliseen uuteen ympäristölupapäätökseen liittyviä tarpeellisia lupamääräyksiä annettaessa oli sovellettava uutta ympäristönsuojelulakia (527/2014) ja otettava huomioon 1.9.2015 voimaan tullut valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista.
- Ympäristönsuojelulaki 28 § 2 momentti (86/2000)
- Laki eräistä naapuruussuhteista 17 § 1 ja 2 momentti

KHO:2016:13

- Sen sijaan asiassa saadun selvityksen mukaan voimalasta numero 2 noin 400 metrin etäisyydellä sijaitsevalla asuinkäytössä olevalla tilalla melun keskiäänitaso sijoittui mallinnusten mukaan suunnitteluohjearvojen kannalta ongelmallisena pidettävälle 40–45 dB:n meluvyöhykkeelle. Tähän nähden ja kun asiassa ei ollut erikseen selvitetty tai arvioitu myöskään sitä, olivatko asumisterveysohjeen kannalta hyväksyttävät sisämelutasot saavutettavissa tilalla jo olevan asuinrakennuksen osalta, melusta saattoi mallintamiseen liittyvät epävarmuustekijät ja tuulivoimamelun erityispiirteet huomioon ottaen aiheutua naapuruussuhdelain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta räsitusta mainitun tilan osalta. Hallinto-oikeuden ei olisi tullut perustaa päätöstään ympäristöluvan tarpeesta yksinomaan tämän asuinkäytössä olevan tilan nykyisen omistajan suostumukseen.
- Luvan tarpeeseen ja luvan myöntämisen edellytyksiin osaltaan vaikuttavien seikkojen tultua tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoja koskevan valtioneuvoston asetuksen johdosta osin eri valoon, korkein hallinto-oikeus ottamatta asiaa välittömästi enemmän tutkittavakseen kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ohella myös ympäristölautakunnan päätöksen ja palautti asian ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.
- Luvan tarvetta arvioitaessa ja mahdolliseen uuteen ympäristölupapäätökseen liittyviä tarpeellisia lupamääräyksiä annettaessa oli sovellettava uutta ympäristönsuojelulakia (527/2014) ja otettava huomioon 1.9.2015 voimaan tullut valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista.
- Ympäristönsuojelulaki 28 § 2 momentti (86/2000), Laki eräistä naapuruussuhteista 17 § 1 ja 2 momentti

Muu päätös 3407/2017

- Kokkolan Ratsastajat - Gamlakarleby Ryttare ry:n toiminta alueella on perustunut voimassa olevaan asemakaavaan, jossa ei ole selvitetty alueen pohjavesioloja ympäristönsuojelulain edellyttämällä tavalla. Koska vasta nyt ensi kertaa arvioidaan hankkeen ympäristövaikutuksia muun muassa maaperän ja pohjaveden pilaantumisen kannalta, on hankkeen luvan myöntämisen edellytyksiä arvioitava vastaavalla tavalla kuin jos kysymyksessä olisi kokonaan uusi hanke.
- Hallinto-oikeus katsoo, että kyseessä oleva sijoituspaikka vedenhankinnan kannalta tärkeällä I luokan pohjavesialueella on ympäristönsuojelulain 6 §:n ja 42 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen lähtökohtaisesti huono. Hevosten pito avonaisilla alueilla voi aiheuttaa lannassa ja virtsassa olevien ravinteiden ja bakteerien siirtymistä sadevesien ja hulevesien mukana maaperään ja edelleen pohjaveteen. Näin ollen ainakin ulkotarha-, ratsastuskenttä- ja kisakenttäalueet ovat pohjaveden kannalta ongelmallisia ja ne on sijoitettava ja rakennettava niin, ettei pohjavesille aiheudu pilaantumisvaaraa.
- Hakemuksessa on esitetty, miten usein lanta poistetaan ulkotarhoista ja ratsastuskentiltä. Hakemuksessa ei ole kuitenkaan esitetty yksityiskohtaisia selvityksiä ulkotarhojen tai ratsastuskenttien pohjarakenteista eikä myöskään yksityiskohtaisia selvityksiä virtsan ja sadevesien kokoamisesta ja poisjohtamisesta alueelta. Lisäksi on otettava huomioon, että myös muut kyseessä olevaa aluetta koskevat tarkemmat selvitykset, jotka mainitaan ympäristönsuojeluasetuksessa ja jotka tulee esittää hakemuksessa sijoitettaessa toimintaa pohjavesialueelle, ovat olleet puutteelliset. Näin ollen hakemuksen perusteella ei ole mahdollista arvioida, onko kyseessä olevien alueiden rakenteet riittävät estämään hevosten lannassa ja virtsassa olevien ravinteiden ja bakteerien kulkeutumisen maaperään ja pohjaveteen eikä siten myöskään onko toiminta mahdollista sijoittaa hakemuksen mukaisesti.

Muu päätös 3407/2017

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on lupahakemuksesta antamassaan lausunnossa esittänyt muun muassa, että kaikilla ulkona olevilla eläimille tarkoitetuilla tarha-alueilla sekä ratsastuskenttäalueilla tulisi olla tiiviit pohjarakenteet ja vesienkeräysjärjestelmät, joilla voidaan hallitusti johtaa kyseessä olevilla alueilla syntyvät vedet pohjavesialueen ulkopuolelle tai vaihtoehtoisesti hakijan tulisi esittää muu ratkaisu, jolla pohjaveden vaarantuminen estetään. Hakija on muun muassa lausunnon johdosta antamassaan vastineessa esittänyt siirtävänsä ulkona sijaitsevat tarha-alueet pienemmän tallirakennuksen pätyyn, mistä pohjavedet suuntautuvat pois varsinaiselta vedenottoalueelta.
- Kun otetaan huomioon edellä mainitut hakemuksen puutteellisuudet hallinto-oikeus katsoo, että hakijan tarha-alueiden siirtämisestä huolimatta hakemuksessa ei ole esitetty suunnitelmia luotettavista suojaustoimenpiteistä, joilla estetäisiin pohjaveden laadun vaarantaminen. Rakennus- ja ympäristölautakunnan olisi tullut varata hakijalle tilaisuus täydentää hakemustaan edellä mainittujen puutteiden johdosta ennen lupaharkintaa ja lupa-asian ratkaisemista. Edellä mainituista syistä rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.
- Asiaa uudelleen käsiteltäessä hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemustaan. Täydennetystä hakemuksesta tulee pyytää ympäristönsuojelulaissa mainitut ja muut lupaharkinnan kannalta tarpeelliset lausunnot.
- Asian näin päättyessä raukeaa lausumina valituksesta muilta osin sekä määräaikojen pidentämistä koskevasta yhdistyksen vaatimuksesta.
- Rakennus- ja ympäristölautakunnan on asiaa käsitellessään ja ratkaistessaan sovellettava uuden ympäristönsuojelulain säännöksiä.

Muu päätös 3406/2017

- Väitetty menettelyvirhe:
- A asiakumppaneineen on todennut, että lupaviranomainen ei ole pyytänyt alueelliselta ELY-keskukselta lausuntoa asiassa. Lupaviranomaisen olisi tullut voimassa olleen ympäristönsuojeluasetuksen 17 §:n nojalla pyytää ELY-keskuksen lausunto. Valituksenalainen päätös tulee kumota tapahtuneen menettelyvirheen nojalla.
- PopELY on valitusten johdosta antamassaan vastineessa todennut, että rata-alue sijoittuu osittain Kirkonkylän (11305101) vedenhankintaa varten rajatulle tärkeälle pohjavesialueelle. Suomessa osa luokitelluista pohjavesialueista rajoittuu läheiseen vesistöön kuten nyt tässä tapauksessa. Kun pohjavesialueita rajattiin 1990-luvun alkupuolella, ulompaa rajaa (pohjavesialueen raja) ei piirretty rantaviivan mukaisesti, vaan hieman vesistöön sijoittuen ja suoraviivaisesti rantaviivaa noudattaen. Näin on rajattu myös edellä mainittu pohjavesialue vesistön puolelta. Rata-alueen käyttö kohdistuu talviaikaan vesistöalueelle eikä siitä aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa tai uhkaa vedenottamon vedenlaadulle, vaikka rata-alue sijoittuu osittain pohjavesialuerajauksen sisäpuolelle. Kyseessä ei ole ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 12 §:n tarkoittama tilanne, jossa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen olisi tullut pyytää lausunto hakemuksesta, kun toiminta sijoittuu tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle.
- Hallinto-oikeus katsoo ELYn valituksen johdosta antamassa vastineessa esitettyyn viitaten, että päätöstä ei ole valituksen johdosta syytä kumota menettelyvirheen perusteella.
- Hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon lupapäätöksen mukaan rajoitettu toiminta-aika 1.1.–31.3. ja jälkihoitotoimenpiteille varattu aika 1.4.–30.4., yhteensä korkeintaan neljäkymmentä päivää vuodessa, toiminnan luonne ja lupamääräykset 4 ja 5 sekä edellä selostetussa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen vastineessa Kirkonkylän vedenhankintaa varten tärkeästä pohjavesialueesta esitetty, toiminnasta ei voida ennalta arvioida aiheutuvan pohjaveden tai vesistön pilaantumista tai toiminnan valoista aiheutuvaa haittaa. Rajattu toiminta-alue ja toiminta-aika huomioon ottaen toiminnan päästöistä ei voida katsoa aiheutuvan myöskään luvan myöntämisen estävää haittaa alueen virkistyskäytölle tai kalakannoille.
- Hakemuksessa tarkoitettun toiminnan johdosta toiminta-alueen fyysinen muuttaminen ja rata-alueen rajaaminen tavalla, joka voi rajoittaa virkistyskäytölle soveltuvaa aluetta ja vaikuttaa maisemaan, ei ole seurausta ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta päästöstä aiheutuvasta ympäristön pilaantumisesta, eivätkä ne siten ole seurausta ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta. Sanottuja vaikutuksia ei näin ollen voida ottaa huomioon ympäristöluvan edellytyksiä ratkaistaessa tai lupamääräyksiä asetettaessa.
- Hallinto-oikeus toteaa, että kiinteistöjen arvon aleneminen ei ole ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön pilaantumista, eikä sitä näin ollen oteta huomioon ympäristölupaharkinnassa. Tässä asiassa ei haettava toiminta, valituksenalainen päätös ja valitukset huomioon ottaen ole kysymys ympäristönsuojelulain 67 §:n mukaisesta tilanteesta.

Muu päätös 3406/2017

- Sijoituspaikka: Kysymyksessä olevassa asiassa on ratkaistavana luvan hakijan esittämän sijoituspaikan soveltuvuus hankkeelle. Hallinto-oikeus toteaa, että sillä seikalla, että kysymyksessä olevaa toimintaa olisi mahdollista harjoittaa kokonaan muilla jääalueilla, ei ole edellä selostetut ympäristönsuojelulain 6 §:n 1 ja 2 momentti ja 6 §:n 2 momentin 3 kohtaa koskevat hallituksen esityksen perustelut sekä luvan myöntämisedellytyksistä muutoin edellä lausuttu huomioon ottaen oikeudellisesti ratkaisevaa merkitystä tässä asiassa. Kuten edellä tarkemmin toiminnasta aiheutuvien melun ja muiden päästöjen osalta on erikseen perusteltu, asiassa saatu selvitys ei osoita, että hakemuksessa tarkoitetusta toiminnasta sijoituspaikan valinnan vuoksi aiheutuisi terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.
- Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta: Muutoksenhakijoiden mukaan luvan hakijan esittämä perustelu päätöksen täytäntöönpanolle muutoksenhausta huolimatta ei ole hyväksyttävä. Hakijalla on Kuusamossa vastaavaan toimintaan myönnettyjä ympäristölupia.
- Ympäristönsuojelulain 101 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle.
- Hallinto-oikeus toteaa, että toiminnan aloittaminen lupapäätöksen mukaisesti ennen päätöksen lainvoimaisuutta on poikkeus pääsäännöstä. Määräyksen antamisen edellytyksenä on perusteltu syy. Perusteltua syytä ei ole määritelty tässä asiassa sovellettavan ympäristönsuojelulain (86/2000) valmisteluaineistossa eikä myöskään uuden ympäristönsuojelulain (527/2014) 199 §:n osalta hallituksen esityksessä (HE 214/2013 vp). Toiminnanharjoittajan liiketoimintaan liittyviä käytännön seikkoja tai taloudellista etua ei kuitenkaan lähtökohtaisesti voitaisi pitää perusteltuna syynä luvulle aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta. Hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että nyt kysymyksessä olevissa olosuhteissa toiminnan aloittamiselle esitettyä syytä voidaan pitää riittävänä eikä täytäntöönpanon voida katsoa tekevän muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Muu päätös 3091/2017

- Hallinto-oikeus katsoo, että ympäristönsuojelumääräysten tarkoittamat I ja II luokan pohjavesialueet ovat alueita, jotka ympäristönsuojelulain 202 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaisesti on kokonaisuudessaan voitu päätöksessä määritellä pilaantumisvaarassa oleviksi ja antaa niitä koskevia jätevesien johtamista ja ajoneuvojen ja vastaavien laitteiden pesua koskevia rajoituksia. Valituksenalaisella päätöksellä annetut pohjavesialueita koskevat määräykset ovat ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia, paikallisista oloista johtuvia yleisiä määräyksiä, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseksi ja kuuluvat ympäristönsuojelulain yleiseen soveltamisalaan. Rajoitukset ovat alueellisesti ja sisällöltään riittävän tarkkarajaisia. Määräyksiä ei voida pitää kohtuuttomina, kun otetaan huomioon niiden sisältö ja määräykseen sisältyvä yleinen poikkeamisen mahdollisuus. Ympäristönsuojelumääräykset eivät myöskään vaaranna maanomistajien tasapuolista kohtelua.
- Määräykset on perusteltu hallintolain 45 §:n edellyttämällä tavalla. Valituksenalainen päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kaupunginvaltuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole valituksessa esitetyillä perusteilla muutoinkaan lainvastainen. Kunta on sille kuuluvan harkintavallan nojalla voinut antaa olemassa olevien lumenkaatopaikkojen poistamista koskevan siirtymäajan. Kaupunginvaltuuston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Poikkeaminen liito-oravan suojelusta

- KHO 2016:140: ELY-keskus oli myöntänyt kaupungille LSL 49 §:n 3 momentin mukaisen luvan poiketa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan suojelusta kaupungin omistaman korttelialueen ottamiseksi asemakaavan mukaiseen käyttöön koulun rakennuspaikkana.
- Hallinto-oikeus oli kumonnut ELY-keskuksen päätöksen katsoen, ettei kaupunki ollut esittänyt sellaisia syitä, jotka estäisivät pitämästä tarkasteltuja vaihtoehtoisia uuden koulun sijoituspaikkoja luontodirektiivin tarkoittamalla tavalla tyydyttävinä ratkaisuinä.

Poikkeaminen liito-oravan suojelusta

- Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi ELY-keskuksen päätöksen voimaan. Kaikkien luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten tuli täytyä, jotta poikkeus voitiin myöntää. Kaupungin esittämiä asutuksen sijoittumiseen ja yhdyskuntarakenteen kehitykseen erityisesti pitkällä aikavälillä liittyviä tekijöitä voitiin pitää sellaisina objektiivisesti osoitettavissa olevina seikkoina, joiden perusteella vaihtoehtojen tyydyttävyyttä tuli arvioida. Asiassa oli esitetty riittävä selvitys siitä, että uuden koulun rakentamiseen ei ollut olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Kun kaikki luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyivät, oli ELY-keskus voinut myöntää kaupungille hakemuksen mukaisesti poikkeamisluvan.